

GENERALINIO ADVOKATO
PHILIPPE LÉGER IŠVADA,
pateikta 2004 m. gruodžio 16 d.¹

1. Ar Bendrijos teisė draudžia nacionalinės teisės aktus, pagal kuriuos vertimuisi kilnojamojo pobūdžio veikla, apimančia periodinių leidinių prenumeratos sutarčių pasiūlymą ir sudarymą, reikia išankstinio administracinio leidimo, ir taip pat kurie draudžia verstis tokia veikla neturinčiam šio leidimo asmeniui, nesilaikymo atveju numatant baudžiamąją atsakomybę?

2. Iš esmės tokį klausimą pateikė *Rechtbank van eerste aanleg te Brugge* (Belgija), kai pagal ginčijamus nacionalinės teisės aktus prieš tris Nyderlandų piliečius buvo iškelta baudžiamoji byla.

turgų organizavimo (toliau – įstatymas dėl vertimosi kilnojamojo pobūdžio veikla)² 3 straipsnio 1 dalyje numatytas principas, pagal kurį vertimuisi tokia veikla Belgijoje reikalingas išankstinis administracinis leidimas, išduotas *Ministre des Classes moyennes* arba jo deleguoto 1 lygio pareigūno.

4. 2 straipsnio pirmojoje pastraipoje nurodoma, kad „kilnojamojo pobūdžio veikla yra bet koks prekių pardavimas, pasiūlymas pirkti arba eksponavimas su tikslu parduoti vartotojams, kurį atlieka prekybininkas kitur nei verslo registre įregistruotose prekybos vietose arba tokios vietos neturintis asmuo“.

I — Nacionalinės teisės aktai

3. 1993 m. birželio 25 d. Įstatymo dėl vertimosi kilnojamojo pobūdžio veikla ir

5. Tačiau pagal minėto įstatymo 5 straipsnio 3 punktą vertimuisi kai kuriomis kilnojamojo pobūdžio veiklos rūšims netaikomas išankstinio administracinio leidimo reikalavimas.

2 — *Belgische Staatsblad*, 1993 m. rugsėjo 30 d., p. 124. Šis įstatymas įsigaliojo 1995 m. birželio 13 d., priėmus 1995 m. balandžio 3 d. Karaliaus nutarimą dėl 1993 m. birželio 25 d. Įstatymo dėl vertimosi kilnojamojo pobūdžio veikla ir turgų organizavimo įgyvendinimo (*Belgische Staatsblad*, 1995 m. birželio 8 d., p. 126, toliau – Karaliaus nutarimas).

1 — Originalo kalba: prancūzų.

Taip yra būtent „laikraščių ir periodinių leidinių pardavimui <...> bei laikraščių prenumeratos sutarčių sudarymui, kai tai – reguliari nuolatiniais ir vietiniais klientams teikiama paslauga, (bei) pardavimams paštu ir <...> pardavimams iš prekybos automatų“.

6. Jei šio leidimo reikia, jam išduoti, remiantis Karaliaus nutarimu, taikomos tokios procedūrinės ir materialinės sąlygos.

7. Prašantis išduoti tokį leidimą asmuo, užpildęs šiam tikslui nustatytą anketą ir apmokėjęs rinkliavos ženklą, adresuoja savo prašymą savivaldybės administracijai. Savivaldybės administracija perduoda šį prašymą kompetentingai institucijai, išduodančiai tokį leidimą (*Ministre des Classes moyennes* arba vienas iš jo deleguotų asmenų).

8. Prašomas leidimas gali būti neišduotas dėl suinteresuotojo asmens amžiaus arba dėl jo ankstesnio teistumo.

9. Leidimas negali būti išduotas jaunesniam kaip 18 metų asmeniui, jei pastarasis ketina verstis nagrinėjama kilnojamojo pobūdžio veikla savo vardu ar kaip atsakingas už

kasdienį bendrovės valdymą arba aktyvus partneris. Tas pats galioja ir asmeniui iki 16 metų, jei pastarasis ketina verstis nagrinėjama kilnojamojo pobūdžio veikla kaip pagalbinis arba samdomas darbuotojas.

10. Be to, pagal Karaliaus nutarimo 14 straipsnį „gali būti atsisakyta, prireikus pasikonsultavus su prokuratūra, išduoti leidimą verstis kilnojamojo pobūdžio veikla asmenims, kurie nubausti pagal baudžiamąją teisę įsiteisėjusiu teismo sprendimu, išskyrus policijos paskirtas nuobaudas“.

11. Minėto nutarimo 16 straipsnio 1 dalis nustato, kad „bet kuris asmuo, norintis verstis kilnojamojo pobūdžio veikla reglamentuojamoje srityje pagal 1970 m. gruodžio 15 d. Įstatymą dėl vertimosi profesine veikla mažose ir vidutinėse prekybos ir amatų įmonėse, gali, jei jam taikomi šie teisės aktai, gauti leidimą, tik jei jis atitinka šią veiklos rūšį reglamentuojančių teisės aktų nuostatas“.

12. Apie sprendimą išduoti ar neišduoti aptariamą leidimą suinteresuotajam asmeniui praneša savivaldybė, kuriai buvo pateiktas prašymas. Jei leidimas išduodamas, asmuo faktiškai jį gali gauti tik dar kartą apmokėjęs rinkliavos ženklą.

13. Leidimas verstis kilnojamojo pobūdžio veikla galioja tik jame nurodytoms prekėms ir paslaugoms bei jame pažymėtai išnešiojamosios prekybos rūšiai (išnešiojamoji prekyba arba prekyba viešosiose vietose). Leidimas galioja ne ilgiau kaip šešerius metus.

14. Leidimo turėtojas privalo jį turėti, kai verčiasi kilnojamojo pobūdžio veikla. Šis leidimas turi būti pateiktas pareikalavus policijai, žandarmerijai arba už šios veiklos priežiūrą ir kontrolę atsakingiems pareigūnams.

15. Pagal įstatymo dėl vertimosi kilnojamojo pobūdžio veikla 13 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktus už vertimąsi kilnojamojo pobūdžio veikla neturint tokio leidimo arba nesilaikant jame nurodytų sąlygų ar draudimų, baudžiama laisvės atėmimu ir bauda arba tik viena iš šių dviejų nuobaudų.

įvairių Nyderlandų ar Vokietijos bendrovių³ olandų ar vokiečių kalbomis išleistų periodinių leidinių prenumeratos sutartis; ir jiems pavyko sudaryti kelias tokias sutartis su praeiviais.

17. Iš pagrindinės bylos šalių pateiktų rašytinių atsakymų į Teisingumo Teismo užduotus klausimus bei iš šiuo atveju jam pateiktų dokumentų išplaukia, kad šie trys asmenys vertėsi kilnojamojo pobūdžio veikla kaip nepriklausomi atstovai, veikdami Vokietijos bendrovės *Alpina GmbH*⁴ „vardu“⁵ pagal 2000 m. susiklosčiusius santykius.

18. Konkrečiau kalbant, jie turėjo siūlyti praeiviams pasirašyti vienos ar kitos tematikos periodinių leidinių prenumeratos sutartis ir užpildyti su tokias sutartis pasirašyti pageidaujanciais asmenimis atitinkamus užsakymo lapus. Šios sutartys buvo sudaromos tarp prenumeratorių ir bendrovės *Alpina*.

II — Faktinės aplinkybės ir pagrindinė byla

16. 2001 m. rugsėjo 6 d. Ostendėje (Belgija) M. Burmanjer, R. A. Van der Linden ir A. De Jong (Nyderlandų piliečiai, gyvenantys Nyderlanduose) viešoje vietoje siūlė sudaryti

3 — Šalys pagrindinėje byloje, atsakydamos raštu į Teisingumo Teismo pateiktus klausimus, nurodė atitinkamų periodinių leidinių kilmę. Iš šių atsakymų taip pat matyti, kad siūlomi periodiniai leidiniai buvo surūšiuoti pagal tematinės kategorijas (moterų moda, šeimos hobis, šeimos skaitiniai, sodininkystė ir gamta, automobiliai).

4 — Toliau – bendrovė *Alpina*.

5 — Pakartotų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nutarties 4 punkte vartojamą formuluotę.

19. Iš tipinės anketos, kuri buvo perduota Teisingumo Teismui atsakant į jo raštu užduotus klausimus, matyti, kad šiose užsakymo lapuose buvo grafų, kurias reikėjo užpildyti dviem egzemplioriais: dėl prekybos agento, kuriam tarpininkaujant buvo pasirašyta prenumeratos sutartis, tapatybės, dėl kliento tapatybės ir adreso bei dėl pastarojo pasirinktos prenumeratos kainos bendrovei *Alpina* mokėjimo būdo. Iš tipinės anketos taip pat matyti, kad aptariamuose užsakymo lapuose buvo nurodyta, jog atitinkamas klientas turėjo galimybę atsisakyti tokios sutarties per 7 darbo dienas nuo jos pasirašymo.

20. Tinkamai užpildžius užsakymo lapą, prekybos agentas turėjo atiduoti vieną egzempliorių klientui, o kitą perduoti bendrovei *Alpina* tam, kad pastaroji galėtų įvykdyti nagrinėjamus užsakymus, išsiųsdama šiems klientams jų pasirinktus periodinius leidinius paštu.

21. Už savo paslaugas minėti prekybos agentai gaudavo iš bendrovės *Alpina* komisinius, skaičiuojamus nuo jiems dalyvaujant sudarytose prenumeratos sutartyse nurodytos prenumeratos kainos.

22. Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą išplaukia, kad 2001 m. rugsėjo 6 d. De Jong neturėjo jokio išankstinio

administracinio leidimo verstis kilnojamojo pobūdžio veikla. Be to, nors šią dieną kiti du suinteresuotieji asmenys turėjo tokius leidimus, atrodo, kad jie nebuvo susiję su ginčijama veikla, nes Burmanjer leidime buvo nurodyta tik prekyba raštinės ir biuro reikmenimis, o R. A. Van der Linden leidime – išnešiojamoji prekyba į vartotojo namus.

23. Todėl 2002 m. gegužės 8 d. Sprendimu Todėl 2002 m. gegužės 8 d. sprendimu *Rechtbank van eerste aanleg te Brugge* pripažino juos kaltais užsiėmus kilnojamojo pobūdžio veikla neturint būtino ar tinkamo išankstinio administracinio leidimo. Burmanjer bei R. A. Van der Linden buvo nubausti 247,89 EUR bauda arba subsidiariai 15 parų arešto. De Jong buvo nubaustas 991,57 EUR bauda arba subsidiariai dviem mėnesiais arešto.

24. Trys suinteresuotieji asmenys apskundė šį už akių priimtą sprendimą. Gavęs šį skundą, tas pats skundžiamą sprendimą priėmęs teismas paragino prokuratūrą (*Openbaar Ministerie*) atlikti papildomą tyrimą, siekiant tiksliai nustatyti Burmanjer išduoto leidimo taikymo sritį, atsižvelgiant į nuorodą dėl atitinkamų prekių (raštinės ir biuro reikmenys). Šis teismas taip pat nusprendė kreiptis į *Arbitragehof* (Belgija)

dėl nagrinėjamo išankstinio administracinio leidimo reikalavimo suderinamumo su Belgijos konstitucija, prireikus kartu nagrinėjant kai kurias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (EŽTK) nuostatas, ypač dėl saviraiškos laisvės.

nesilaikymas laikomas pažeidimu, prieštarauja 1957 m. kovo 25 d. EB sutarties, taikomos 2001 m. rugsėjo 6 d., 30–37 straipsniams (laisvo prekių judėjimo principas), tos pačios Sutarties 48 ir paskesniems straipsniams (laisvo asmenų judėjimo principas) arba Sutarties 59 ir paskesniems straipsniams (laisvo paslaugų judėjimo principas), nes interesai, kuriuos įstatymų leidėjas siekia apsaugoti, gali būti apsaugoti mažiau ribojančiomis priemonėmis?

III — Prejudiciniai klausimai

25. Tuo pačiu metu *Rechtbank van eerste aanleg te Brugge* nusprendė pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

2. Ar atsakymui į pirmą klausimą turi įtakos tai, kad vis dėlto šis 1993 m. birželio 25 d. įstatymas laikraščių, periodinių leidinių arba netgi šių laikraščių prenumeratos pardavimui nereikalauja leidimo?“

„1. Ar 1993 m. birželio 25 d. Belgijos įstatymo dėl vertimosi kilnojamojo pobūdžio veikla ir turgų organizavimo 2 ir 3 straipsniai, 5 straipsnio 3 punktas ir 13 straipsnis, nagrinėjami atskirai arba kartu ir aiškinami taip, kad jie įpareigoja tiek Belgijos piliečius, tiek kitus ES piliečius, siekiančius užsiimti kilnojama periodinių leidinių prenumeratos prekyba Belgijoje, gauti išankstinį ministro arba jo deleguoto 1-ojo lygio pareigūno leidimą, o šios pareigos nesilaikymą laiko pažeidimu; dėl to, kad pagal šių straipsnių nuostatas Vokietijos bendrovė, kuri, tarpininkaujant Nyderlanduose įsisteigusiems pardavėjams, Belgijoje pardavinėja arba ketina pardavinėti periodinių leidinių prenumeratą, *a priori* privalo gauti išankstinį ir terminuotą leidimą, o šių nuostatų

26. Savo klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori žinoti, ar šiuo atveju Bendrijos teisė turi būti aiškinama kaip draudžianti nacionalinės teisės aktus, pagal kuriuos vertimuisi kilnojamojo pobūdžio veiklai, apimančiai periodinių leidinių prenumeratos sutarčių siūlymą ir sudarymą, reikia išankstinio administracinio leidimo, ir taip pat kurie draudžia verstis tokia veikla neturinčiam šio leidimo asmeniui, nesilaikymo atveju numatant baudžiamąją atsakomybę.

IV — Analizė

27. Norint atsakyti į šį klausimą, visų pirma reikia nustatyti Bendrijos teisės normas, kurios gali būti taikomos pagrindinės bylos aplinkybėmis. Tik nustačius šias normas, bus galima nagrinėti, ar jos turi būti aiškinamos kaip draudžiančios taikyti pagrindinėje byloje nagrinėjamą nacionalinės teisės aktą.

A — Dėl Bendrijos teisės normų, kurios gali būti taikomos pagrindinės bylos aplinkybėmis, nustatymo

28. Prieš nagrinėjant, ar vienos, ar kitos Sutarties normos gali būti taikomos pagrindinės bylos aplinkybėmis, svarbu sužinoti, ar galima rasti atsakymą į prejudicinį klausimą Bendrijos antrinės teisės akte.

29. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, priešingai nei teigia Komisija, 1985 m. gruodžio 20 d. Tarybos direktyva Nr. 85/577/EEB dėl vartotojų apsaugos, susijusios su sutarti-

mis, sudarytomis ne prekybai skirtose patalpose⁶, taikoma ginčijamai kilnojamojo pobūdžio veiklai⁷.

30. Tačiau ši direktyva iš esmės apsiriboja tuo, kad užtikrina vartotojams teisę atsiskaičiuoti nuo savo sutartinių įsipareigojimų. Taigi joje nėra nė vienos nuostatos, skirtos, kaip tai numato nagrinėjami nacionalinės teisės aktai, reglamentuoti vertinamą kilnojamojo pobūdžio veiklą, dėl kurios būtų priimami tokie įsipareigojimai. Vadinasi, ši direktyva netinkama norint vertinti minėtą teisės aktą Bendrijos teisės atžvilgiu.

31. Šis teiginys yra teisingas, net jei Direktyvos Nr. 85/577 8 straipsnyje numatyta, kad ji netrukdo valstybėms narėms priimti arba toliau taikyti labiau vartotojų saugančias

6 — OL L 372, p. 31.

7 — Priešingai nei nurodė Komisija, Direktyva Nr. 85/577 taikoma ne tik sutartims, sudarytomis išnešiojamosios prekybos būdu. Jos trečioje konstatuojamojoje dalyje pažymima, kad netikėtumo elementas (kuris pateisina ypatingų vartotojų apsaugos priemonių priėmimą) yra ne tik išnešiojamoje prekyboje sudaromose sutartyse, bet ir kitų rūšių sutartyse, kurias pardavėjas inicijuoja ne prekybai skirtose patalpose. Ši pastaba dėl direktyvos taikymo srities galioja įvairiems atvejams, nurodytiems jos 1 straipsnyje. Mano nuomone, ginčijama kilnojamojo pobūdžio veikla patenka į pirmą aptariamą atvejį, nes jos metu sudaromos „sutartys, pagal kurias pardavėjas tiekia prekes ar paslaugų teikėjas tiekia paslaugas vartotojui <...> pardavėjo organizuotos išvykos už jo verslo patalpų metu“, patikslinant, kad pagal šios direktyvos 2 straipsnį pardavėjas – tai „fizinis ar juridinis asmuo, kuris konkrečiame sandoryje vykdo savo komercinę ar profesinę veiklą, ir kiekvienas, kuris veikia pardavėjo vardu“, kaip tai buvo trijų kaltinamųjų pagrindinėje byloje atveju tuo metu, kai egzistavo jiems inkriminuojamos faktinės aplinkybės.

nuostatas. Iš tikrųjų negalima daryti išvados, kad minėtas straipsnis leidžia valstybės narėms priimti šioje srityje bet kokius teisės aktus. Jie turi atitikti Sutartyje garantuojamas pagrindines laisves⁸.

32. Taigi, nors nagrinėjamas nacionalinės teisės aktas numato, remiantis Direktyvos 85/577 8 straipsniu, labiau vartotojus saugančias nuostatas nei numatytosios minėtoje direktyvoje, būtina nagrinėti šių nacionalinės teisės aktų suderinamumą su Sutartyje garantuojamomis pagrindinėmis laisvėmis.

33. Siekdamas išsamumo, pažymiu, kad tas pats būtų ir tuo atveju, jei Belgijos valdžios institucijos privalėtų atlikti lyginamąją pagal vidaus teisę vertimuisi ginčijama kilnojamojo pobūdžio veikla reikalingų diplomų ir kvalifikacijų bei kitoje valstybėje narėje įgytų profesinių įgūdžių analizę.

34. Nors aišku, kad galimybės verstis ginčijama kilnojamojo pobūdžio veikla sąlygos nesuderintos Bendrijos lygmenyje, buvo nurodyta, kad tam, jog būtų galima verstis šia veikla, pagal Belgijos teisę reikia įvykdyti tam tikrus profesinius reikalavimus⁹, vadinasi, kompetentingos valdžios institucijos privalo palyginti pagal vidaus teisę reikalingus diplomus ir kvalifikacijas su kitoje valstybėje narėje įgytais profesiniais įgūdžiais¹⁰.

35. Ne Teisingumo Teismas, o tik prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi tikrinti nacionalinės teisės nuostaty, kuriomis rėmėsi Belgijos vyriausybė, tikslumą. Tačiau, atsižvelgdamas į šią perspektyvą, pažymiu, kad net tuo atveju, jei tokios nuostatos būtų iš tikrųjų tikslios ir jei per ginčijamą išankstinio administracinio leidi-

9 — Taip teigė Belgijos vyriausybė, atsakydama į Teisingumo Teismo pateiktus rašytinius klausimus. Norint verstis ginčijama kilnojamojo pobūdžio veikla Belgijoje, būtina įgyti valdymo pagrindų žinių. Jas turi patvirtinti kvalifikacija, kurios atitikti privalo nustatyti kompetentingos institucijos. Vienintelė posėdyje dalyvavusi Komisija užginčijo tokį Belgijos teisės aiškinimą.

10 — Kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos (priimančiosios valstybės narės) privalo atlikti tokį palyginimą, taikydamos Teisingumo Teismo praktiką, įtvirtintą sprendime *Vlassopoulou* (1991 m. gegužės 7 d. Sprendimas, C-340/89, Rink. p. I-2357, 16 punktas) arba Direktyvą dėl diplomų pripažinimo. Pažymėtina, kad 1999 m. birželio 7 d. Parlamento ir Tarybos direktyva Nr. 1999/42/EB, nustatanti kvalifikacijų pripažinimo mechanizmą profesinės veiklos rūšims, kurioms taikomos liberalizavimo ir pereinamojo laikotarpio priemonės nustatančios direktyvos, ir papildanti bendrąsias kvalifikacijų pripažinimo sistemas (OL L 201, p. 77), taikoma vertimuisi tam tikromis kilnojamojo pobūdžio veiklomis, pavyzdžiui, prekių pardavimui ir pirkimui, vykdomam prekybos vietos neturinčių pardavėjų ar prekybos agentų. Ši kilnojamojo pobūdžio veiklos rūšis neapima pagrindinėje byloje nagrinėjamosios, todėl bet kurio atveju ši direktyva, atrodo, negali būti taikoma šioje byloje.

8 — Žr. šiuo klausimu 2001 m. spalio 23 d. Sprendimą *Tridon* (C-510/99, Rink. p. I-7777, 53 punktas); 2003 m. gruodžio 11 d. Sprendimą *Deutscher Apothekerverband* (C-322/01, Rink. I-4887, 63–65 punktai) ir 2004 m. kovo 25 d. Sprendimą *Karner* (C-71/02, Rink. I-3025, 31–34 punktai).

mo išdavimo procedūrą iš tikrųjų būtų atliktas profesinių igūdžių palyginimas, nagrinėjamos nacionalinės valdžios institucijos privalėtų laikytis Sutartyje garantuojamų pagrindinių laisvių.

tam, kad tokia pareiga būtų įvykdyta. Taigi tokiu atveju būtų privalu išnagrinėti aptariamus nacionalinės teisės aktus Sutartimi garantuojamų pagrindinių laisvių atžvilgiu.

36. Galiausia 2002 m. sausio 22 d. Sprendime *Canal Satellite Digital* Teisingumo Teismas pripažino, kad kai direktyva nustato valstybėms narėms konkrečią pareigą, nepatikslinga šios pareigos įgyvendinimo administracinių būdų, valstybės narės gali laisvai nustatyti šiuo atžvilgiu taikytiną administracinę procedūrą¹¹. Teisingumo Teismas nusprendė, kad „vis dėlto, nustatydamos tokią administracinę procedūrą, valstybės narės visais atvejais turi laikytis Sutartimi garantuojamų pagrindinių laisvių“¹².

38. Užtat dabar svarbu nustatyti Sutarties normas, į kurias atsižvelgiant pagrindinės bylos aplinkybėmis reikia nagrinėti aptariamus nacionalinės teisės aktus.

39. Šiuo atveju, nors Sutarties nuostatos dėl laisvo asmenų judėjimo buvo aiškiai nurodytos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateiklusio teismo pirmajame prejudiciniame klausime, atsižvelgiant į pagrindinės bylos aplinkybes apibūdinančią informaciją, reikia iš karto atmesti jų taikymą.

37. Ši Teisingumo Teismo praktika būtų taikoma, jei Belgijos valdžios institucijos privalėtų lyginti profesinius igūdžius, remdamosi teismo praktika minėtoje byloje *Vlassopoulou* ar Direktyva dėl diplomų pripažinimo, nes nei ši teismo praktika, nei tokios direktyvos nenurodė aiškiai arba išsamiai administracinių taisyklių, kurių reikia laikytis

40. Iš tikrųjų iš atsakymų į Teisingumo Teismo pagrindinės bylos šalims pateiktus klausimus bei iš šiuo atveju jam perduotų dokumentų išplaukia, kad faktinių aplinkybių, dėl kurių jie kaltinami, metu Burmanjer, R. A. Van der Lindon ir De Jong turėjo nepriklausomų atstovų statusą, vadinasi, jie užsiėmė ginčijama kilnojamojo pobūdžio veikla nebūdami pavaldūs bendrovei *Alpina*.

11 — C-390/99, Rink p. I-607, 27 punktas.

12 — Ten pat 28 punktas. Taip pat šiuo klausimu žr. 2003 m. liepos 10 d. Sprendimą *Komisija prieš Nyderlandus* (C-246/00, Rink. p. I-7485, 66 punktas, darantis nuorodą būtent į mano išvados 48 ir 49 punktus); minėtą sprendimą *Karner* (33 ir 34 punktai) ir 2004 m. spalio 12 d. Sprendimą *Wolff & Müller* (C-60/03, Rink. I-9553, 30 punktą).

41. Iš 1996 m. birželio 27 d. Sprendimo *Asscher* išplaukia, kad jei asmeniui vykdamas savo veiklą nėra pavaldumo ryšio, jis negali būti laikomas „darbuotoju“ EB 39 straipsnio prasme¹³.

mąją atsakomybę, nagrinėjami nacionalinės teisės aktai, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, susiję ir su laisvu prekių judėjimu, ir su laisvu paslaugų teikimu.

42. Iš to išplaukia, kad, siekiant išspręsti pagrindinę bylą, nereikia nagrinėti aptariamų nacionalinės teisės aktų Sutarties nuostatų dėl laisvo asmenų judėjimo atžvilgiu.

43. Tačiau reikia nustatyti, ar pagrindinės bylos aplinkybėmis šiuos nacionalinės teisės aktus reikia nagrinėti Sutarties nuostatų dėl laisvo prekių judėjimo, ar nuostatų dėl laisvo paslaugų teikimo atžvilgiu.

45. Iš tikrųjų atsakomybėn patrauktų prekybos agentų siekiamos sudaryti prenumeratos sutartys yra susijusios su periodiniais leidiniais, tai yra su prekėmis. Iš pagrindinės bylos šalių atsakymų į Teisingumo Teismo pateiktus klausimus išplaukia, kad aptariamais periodiniais leidiniais buvo iš esmės ar netgi tik iš Nyderlandų ir Vokietijos, tai yra iš kitų valstybių narių nei valstybė, kurioje buvo verčiamasi ginčijama veikla. Taigi galima daryti prielaidą, kad šių periodinių leidinių tiekimas prenumeratoriams reikalauja jų importo į Belgiją.

46. Iš to išplaukia, kad pagrindinės bylos aplinkybėmis nagrinėjami nacionalinės teisės aktai yra susiję su laisvu prekių judėjimu.

44. Šiuo atveju reikia konstatuoti, kad nustatydami norintiems verstis kilnojamojo pobūdžio veikla, apimančia periodinių leidinių prenumeratos sutarčių siūlymą ir sudarymą, pareigą gauti išankstinį administracinį leidimą, nesilaikymo atveju numatant baudžia-

47. Šie nacionalinės teisės aktai taip pat yra susiję su laisvu paslaugų teikimu. Iš tikrųjų kilnojamojo pobūdžio veikla, apimanti periodinių leidinių prenumeratos sutarčių siūlymą ir sudarymą, yra paslaugų teikimas

13 — C-107/94, Rink. p. I-3089, 26 punktas (dėl bendrovės direktoriaus, kuris yra jos vienintelis akcininkas). Žr. tuo pačiu klausimu mano išvadą šioje byloje (28 ir 29 punktai) bei 1999 m. birželio 8 d. Sprendimą *Meeusen* (C-337/97, Rink. p. I-3289, 15–17 punktai).

EB 50 straipsnio prasme, nes, kaip ir šiuo atveju, ji yra tarptautinio pobūdžio¹⁴ ir vykdoma už komisinių pobūdžio¹⁵ atlyginimą.

48. Todėl, kalbant apie pagrindinės bylos aplinkybes, nagrinėjami nacionalinės teisės aktai susiję ir su laisvu prekių judėjimu, ir su laisvu paslaugų teikimu.

49. Iš naujausios ir jau nusistovėjusios teisimo praktikos išplaukia, kad kai nacionalinė priemonė riboja tiek laisvą paslaugų teikimą, tiek laisvą prekių judėjimą, Teisingumo Teismas šią priemonę nagrinėja iš esmės atsižvelgdamas tik į vieną iš šių dviejų pagrindinių laisvių, jeigu paaiškėja, kad, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, viena iš šių laisvių yra papildoma kitos atžvilgiu ir gali būti su ja susieta¹⁶.

50. Komisijos nuomone, nagrinėjami nacionalinės teisės aktai turi būti vertinami atsižvelgiant tik į Sutarties normas, susijusias su laisvu prekių judėjimu, o ne su laisvu paslaugų teikimu, nes dominuoja laisvo prekių judėjimo aspektas.

51. Ne visai sutinku su tokia analize.

52. Iš tiesų pirmiausia pažymėsiu, kad ginčijama kilnojamojo pobūdžio veikla apėmė periodinių leidinių prenumeratos sutarčių siūlymą ir sudarymą, o ne šių periodinių leidinių pardavimą¹⁷. Faktiškai prekybos agentų (kurių atžvilgiu ir buvo iškelta pagrindinė byla) veikla buvo mažai susijusi su periodinių leidinių pardavimo ir platinimo procesu.

53. Iš tikrųjų pirmiausia šiame procese veikdavo bendrovė *Alpina*, nes ji pirkdavo nagrinėjamus periodinius leidinius iš Nyderlandų ir Vokietijos leidyklų, vėliau juos

14 — Primeru, kad faktinių aplinkybių metu nuolatinė kaltinamųjų gyvenamoji vieta buvo kitoje valstybėje narėje (Nyderlandų Karalystė) nei valstybė, kurioje buvo verčiamasi ginčijama kilnojamojo pobūdžio veikla (Belgijos Karalystė).

15 — Prekybos agentams už paslaugas mokami komisiniai yra darbo užmokesčiai EB 50 straipsnio prasme, nepaisant to, kad ji moka ne paslaugų gavėjai, o bendrovė *Alpina*. Iš tikrųjų pagal nusistovėjusią teismo praktiką šis straipsnis nereikalauja, kad už paslaugą mokėtų jos gavėjas (žr. būtent 1988 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Bond van Adverteerders ir kt.*, 352/85, Rink. p. 2085, 16 punktą ir 2003 m. birželio 26 d. Sprendimo *Skandia ir Ramstedt*, C-422/01, Rink. p. I-6817, 24 punktą).

16 — Žr. šiuo klausimu 1994 m. kovo 24 d. Sprendimą *Schindler* (C-275/92, Rink. p. I-1039, 22 punktas), minėtą sprendimą *Canal Satellite Digital* (31 punktas), minėtą sprendimą *Karner* (46 punktas) ir 2004 m. spalio 14 d. Sprendimą *Omega* (C-36/02, Rink. p. I-9609, 26 punktas).

17 — Prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo ginčijamai veiklai apibrėžti pavartota ir Komisijos pakartota sąvoka („periodinių leidinių prenumeratos pardavimas“) leidžia manyti, kad ši veikla susijusi su prekių pardavimu. Taip nėra šiuo atveju. Be to, išankstinis administracinis leidimas, kurio reikia pagal ginčijamus nacionalinės teisės aktus periodinių leidinių prenumeratos sutartims sudaryti, netaikomas prekybat periodiniais leidiniais ar laikraščiais (žr. šios išvados 5 punktą). Dėl šios priežasties esu linkęs kalbėti apie veiklą, kuri apima periodinių leidinių prenumeratos sutarčių siūlymą ar sudarymą.

platindavo privatiems asmenims pagal nagrinėjamas prenumeratos sutartis. Šios sutartys įpareigodavo tik bendrovę *Alpina* ir jos prenumeratorius. Prekybos agentai, veikę kaip nepriklausomi atstovai, jokių būdu nebuvo tokių sutarčių šalys. Kaip jau pažymėjau¹⁸, pastarųjų vaidmuo apsiribodavo tuo, kad jie siūlydavo praeiviams pasirašyti minėtas sutartis, užpildydavo su jais atitinkamus užsakymo lapus ir išsiųsdavo vieną tokio lapo egzempliorių bendrovei *Alpina* tam, kad pastaroji galėtų įvykdyti nagrinėjamus užsakymus, išsiųsdama prenumeratoriams jų pasirinktus periodinius leidinius paštu.

džiantys mokymo reikmenų išnešiojamąją prekybą)¹⁹, 1989 m. lapkričio 23 d. Sprendime *B & Q*²⁰, 1991 m. vasario 28 d. Sprendime *Marchandise ir kt.* (teisės aktai, draudžiantys arba apribojantys mažmeninę prekybą sekmadieniais)²¹, 1991 m. balandžio 30 d. Sprendime *Boscher* (teisės aktai, reglamentuojantys liukso ir naudotų automobilių prekybą viešuosiuose aukcionuose)²², 1997 m. birželio 26 d. Sprendime *Familiapress* (teisės aktai, draudžiantys periodinių leidinių su žaidimais, kuriuose galima laimėti pinigų, pardavimą)²³, 2000 m. sausio 13 d. Sprendime *TK-Heimdienst Sass* (teisės aktai, reglamentuojantys kilnojamąją prekybą maisto produktais)²⁴ bei minėtame sprendime *Karner* (teisės aktai, draudžiantys bet kokią informaciją, pagal kurią parduodamos bankrutuojančio subjekto prekės).

54. Taigi laisvo prekių judėjimo aspektas, susijęs su nagrinėjamais nacionalinės teisės aktais, nėra realiai ar tiesiogiai susijęs su kaltinamaisiais pagrindinėje byloje. Tokiomis aplinkybėmis būtų keista manyti, kad laisvo prekių judėjimo aspektas dominuoja laisvo paslaugų teikimo aspekto atžvilgiu, nes, konkrečiai kalbant, tik pastarasis realiai ir tiesiogiai susijęs su minėtais kaltinamaisiais.

55. Šiuo atžvilgiu galima daryti skirtumą tarp pagrindinėje byloje nagrinėjamų nacionalinės teisės aktų ir tarp Teisingumo Teismo išnagrinėtųjų 1989 m. gegužės 16 d. Sprendime *Buet ir EBS* (teisės aktai, drau-

56. Visose šiose bylose pagrindinėje byloje dalyvaujantys asmenys tiesiogiai arba labai aktyviai dalyvavo prekių pardavimo ar platinimo procese. Tokiomis aplinkybėmis aptariamų asmenų situacija neleidavo abejoti, kad nacionalinės teisės aktus reikia nagrinėti tik Sutarties normų dėl laisvo prekių judėjimo atžvilgiu.

19 — 382/87, Rink. p. 1235, 7–9 punktai.

20 — C-145/88, Rink. p. 3851.

21 — C-332/89, Rink. p. I-1027, 9 ir 15 punktai.

22 — C-239/90, Rink. p. I-2023, 7–10 punktai.

23 — C-368/95, Rink. p. I-3689.

24 — C-254/98, Rink. p. I-151, 24 punktas.

57. Kitaip yra šios pagrindinės bylos aplinkybėmis. Iškyla klausimas, ar aptariamai nacionalinės teisės aktai neturėtų būti nagrinėjami labiau Sutarties normų dėl laisvo paslaugų teikimo, o ne laisvo prekių judėjimo, atžvilgiu²⁵.

58. Be to, tuo atveju, jei nagrinėjami nacionalinės teisės aktai būtų laikomi kaip ribojantys prekių importą, toks poveikis būtų tik papildomas, nes jis būtų tik automatiška ar neišvengiama apribojimo, nustatyto tiems, kurie nori kaip paslaugų teikėjai verstis pagrindinėje byloje nagrinėjamo tipo kilnojamojo pobūdžio veikla, pasekmė. Chronologiškai taip galimas poveikis laisvam prekių judėjimui būtų tik papildomas, netiesioginis arba antrinis, palyginti su poveikiu laisvam paslaugų teikimui²⁶.

25 — Dėl panašių argumentų žr. generalinio advokato S. Alber išvadą minėtoje byloje *Karner* (90–99 punktai).

26 — Dėl panašių argumentų žr. minėtą sprendimą *Omega* (27 punktas). Tiesa, kad nors šie argumentai galėjo būti pateikti dėl nacionalinės teisės aktų, draudžiančių išnešiojamą prekybą, Teisingumo Teismas minėtame sprendime *Buet ir EBS* nusprendė, kad tokie teisės aktai yra susiję su Sutarties normomis dėl laisvo prekių judėjimo. Tačiau ši teismo praktika man neatrodo esanti svarbiausia. Iš tikrųjų nekilo klausimas, ar nagrinėjami nacionalinės teisės aktai turi būti vertinami atsižvelgiant į Sutarties normas dėl laisvo prekių judėjimo, ar į Sutarties normas dėl laisvo paslaugų teikimo. Be to, šis sprendimas priimtas daug metų prieš minėtą sprendimą *Schindler*, kuris atvėrė kelią požiūriui, kuris palankesnis atsižvelgimui į laisvo paslaugų teikimo aspektą, galintį būti susijusiam su nacionalinės teisės aktais.

59. Taigi galima dar kartą kelti klausimą, ar aptariamai nacionalinės teisės aktai neturėtų būti nagrinėjami tik Sutarties normų dėl laisvo paslaugų teikimo, o ne laisvo prekių judėjimo, atžvilgiu.

60. Tai yra, nors klausimas dėl Sutarties normų, kurios gali būti taikomos nagrinėjamos bylos aplinkybėmis, nustatymo neprarado reikšmės, jo svarba yra sąlyginė. Iš tikrųjų bet kuriuo atveju, kad ir kokia būtų pagrindinė laisvė, kurios atžvilgiu reikia vertinti nagrinėjamus nacionalinės teisės aktus, labai tikėtina, kaip tai matysime šios išvados 83–90 punktuose, kad gaunamas tas pats rezultatas ta prasme, jog Bendrijos teisė draudžia minėtų nacionalinės teisės aktų taikymą pagrindinėje byloje.

B — Dėl laisvo paslaugų teikimo arba laisvo prekių judėjimo apribojimo buvimo ir jo galimo pateisinimo

61. Kalbant apie laisvą paslaugų teikimą, reikėtų prisiminti, kad pagal nusistovėjusią

teisimo praktiką²⁷ EB (sutarties) 59 straipsnis (po pakeitimo – EB 49 straipsnis) reikalauja panaikinti ne tik bet kokią kitoje valstybėje narėje įsisteigusio paslaugų teikėjo diskriminaciją dėl pilietybės, bet ir bet kokius apribojimus, net jei jie vienodai taikomi nacionaliniams ir kitų valstybių narių paslaugų teikėjams, kai jie uždraudžia, trukdo ar daro mažiau patrauklią paslaugų teikėjo, įsisteigusio kitoje valstybėje narėje, kurioje jis teisėtai teikia analogiškas paslaugas, veiklą²⁸.

62. Be to, reikia konstatuoti, kad išankstinio administracinio leidimo reikalavimas, kaip antai numatytasis pagal nagrinėjamus nacionalinės teisės aktus, trukdo verstis ginčijama kilnojamojo pobūdžio veikla, kurią, kaip jau nurodžiau, sudaro paslaugų teikimas, arba sumažina jos patrauklumą²⁹.

63. Iš tikrųjų, nepaisant neaiškumo ir terminų, su kuriais suinteresuotieji asmenys gali susidurti kad būtų patenkintas jų prašymas dėl leidimo, pastarieji dėl šio reikalavimo priversti imtis įvairių administracinių veiksmų, kurie apima, be kita ko, rinkliavos ženklų apmokėjimą. Šis reikalavimas yra juo labiau įpareigojantis, nes už jo nesilaikymą numatyta baudžiamoji atsakomybė, o nubaudimas už jį gali vėliau sutrukdyti išduoti tokį leidimą³⁰.

64. Todėl reikia padaryti išvadą, kad nacionalinės teisės aktai, kokie nagrinėjami pagrindinėje byloje, yra apribojimas, patenkančias į EB 49 straipsnyje numatyto draudimo taikymo sritį.

27 — Iki šios dienos Teisingumo Teismas nė karto aiškiai ar konkrečiai nenusprendė dėl klausimo, ar teisimo praktika, įtvirtinta 1993 m. lapkričio 24 d. Sprendime *Keck ir Mithouard* (C-267/01 ir C-268/01, Rink. p. I-6097) ir taikoma laisvam prekių judėjimui, gali būti taikoma laisvam paslaugų teikimui. Žr. 1995 m. gegužės 10 d. Sprendimą *Alpine Investments* (C-384/93, Rink. p. I-1141, 33–39 punktai) ir 2001 m. kovo 8 d. Sprendimą *Gourmet International Products* (C-405/98, Rink. p. I-1795, 36–39 punktai), kuriose klausimas buvo aiškiai iškeltas. Taip pat šiuo klausimu būtent žr. J. L. Da Cruz Vilaça „On the Application of Keck in the Field of Free Provision of Services“, *Services and Free Movement in EU Law*, išleista *Mads Andenas ir Wulf-Hemling Roth, Oxford University Press*, 2002 m., p. 25 ir kt.; M. Poiares Maduro „Harmony and Dissonance in Free Movement“, ten pat, p. 41 ir kt. Kadangi šis klausimas lieka atviras, geriau jo nenagrinėsiu, kad galėčiau susikoncentruoti prie aktualios teisimo praktikos.

28 — Būtent žr. 2000 m. spalio 3 d. Sprendimą *Corsten* (C-58/98, Rink. p. I-7919, 33 punktai); 2002 m. sausio 24 d. Sprendimą *Portugalia Construções* (C-164/99, Rink. p. I-787, 16 punktai ir cituota teisimo praktika) ir 2004 m. spalio 21 d. Sprendimą *Konttija prieš Liuksemburgą* (C-445/03, Rink. I-10191, 20 punktai). Tuo pačiu klausimu žr. 1991 m. liepos 25 d. Sprendimą *Säger* (C-76/90, Rink. p. I-4221, 12 punktai).

29 — Žr. šios išvados 42 punktą.

65. Tačiau pagal nusistovėjusią teisimo praktiką nacionalinės teisės aktus, patenkančius į sritį, kuri nesuderinta Bendrijos lygmeniu, ir vienodai taikomus visiems asmenims ar įmonėms, vykdančioms veiklą atitinkamos valstybės narės teritorijoje, nepaisant jų ribojamojo poveikio laisvam paslaugų teikimui, galima pateisinti, jei jie atitinka pri-

30 — Tai išplaukia iš Karaliaus nutarimo 14 straipsnio (žr. šios išvados 14 punktą).

valomą bendrojo intereso reikalavimą, kurio nesaugo normos, taikomos paslaugų teikėjui jo įsisteigimo valstybėje narėje, jei jie užtikrina jais siekiamo tikslo įgyvendinimą ir neviršija tai, kad būtina šiam tikslui pasiekti³¹.

66. Taigi dabar reikia panagrinėti, ar aptariami nacionalinės teisės aktai gali patenkinti visas šias sąlygas.

67. Belgijos vyriausybės nuomone, išankstinio administracinio leidimo verstis ginčijama kilnojamojo pobūdžio veikla reikalavimas iš esmės atitinka tikslą apsaugoti vartotojus.

68. Tiesa, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką vartotojų apsauga sudaro privalomą bendrojo intereso reikalavimą, kuris gali pateisinti Sutartimi garantuojamų pagrindinių laisvių apribojimą³².

69. Akivaizdu, kad išankstinio administracinio leidimo verstis ginčijama kilnojamojo pobūdžio veikla reikalavimas skirtas apsaugoti vartotojus, kaip aptariamų paslaugų gavėjus.

70. Tačiau, mano nuomone, toks reikalavimas neproporcingas; jis viršija tai, kas būtina siekiamam tikslui pasiekti.

71. Kaip Teisingumo Teismas nurodė minėto sprendimo *Buet ir EBS* 12 punkte dėl išnešiojamosios prekybos ir dėl neapgalvoto pirkimo rizikos galimam pirkėjui, siekiant apsaugoti nuo tokios rizikos, paprastai pakanka garantuoti pirkėjams teisę nutraukti namuose jų sudarytą sutartį. Šiuo atžvilgiu tai, kas taikoma prekių pardavimo sutarčių sudarymui išnešiojamosios prekybos būdu, taip pat taikytina periodinių leidinių prenumeratos sutarčių sudarymui viešosiose vietose.

72. Nustatyta, kad šiuo atveju sudarę nagrinėjamas prenumeratos sutartis asmenys turėjo teisę jas nutraukti, remdamiesi Direktyva Nr. 85/577. Be to, iš bylos medžiagos išplaukia, kad tokia galimybė nutraukti sutartį buvo aiškiai nurodyta užsakymo lapuose, kurių vienas egzempliorius būdavo perduodamas klientams.

31 — Žr. minėtą sprendimą *Komisija prieš Liuksemburgą* (21 punktai bei jame nurodyta teismo praktika); 2004 m. liepos 13 d. Sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* (C-262/02, Rink. I-6569, 23 ir 24 punktai ir nurodyta teismo praktika).

32 — Žr. minėtus sprendimus *Buet ir EBS* (10 punktai); *Schindler* (58 punktai) ir *Canal Satellite Digital* (34 punktai).

73. Todėl darau išvadą, kad tokios galimybės nutraukti prenumeratos sutartis pakanka norint apsaugoti nuo potencialiems klientams gresiančios rizikos neapgalvotai priimti tokio pobūdžio įsipareigojimus. Tad, mano nuomone, išankstinio administracinio leidimo verstis ginčijama kilnojamojo pobūdžio veikla reikalavimas viršija tai, kas būtina siekiant apsaugoti vartotojus nuo tokios rizikos.

siekia juos pabaigti, kategorijai, dėl ko tokių prekių pasiūlymams atžvilgiu jie yra ypač pažeidžiami³³. Teisingumo Teismas taip pat nusprendė: kadangi mokymas nėra kasdienio vartojimo prekė, neapgalvotas pirkimas gali padaryti žalą pirkėjo profesiniam pasirėngimui arba jo įsidarbinimui, tai yra kitokio pobūdžio žalą, kurios pasekmės yra kitokios ir daugiau ilgalaikės nei paprasti finansiniai nuostoliai³⁴.

74. Šios išvados nepaneigia tai, kad minėto sprendimo *Buet ir EBS* 15 punkte Teisingumo Teismas pripažino, jog „valstybės narės nacionalinės teisės aktų leidėjas gali nuspręsti, kad, norint apsaugoti vartotojus, nepakanka suteikti jiems teisę nutraukti sutartį ir kad būtina uždrausti išnešiojamąją prekybą“.

75. Iš tikrųjų šis vertinimas buvo grindžiamas faktinėmis aplinkybėmis, kurių negalima lyginti su šios pagrindinės bylos aplinkybėmis, todėl jo negalima taikyti pagrindinėje byloje.

77. Tokios rizikos negalima lyginti su galinčia kilti iš kilnojamojo pobūdžio veiklos, kuri apima periodinių leidinių prenumeratos sutarčių, kaip antai kaltinamųjų pagrindinėje byloje siūlytųjų, siūlymas ir sudarymas. Kaip tai pagrįstai pažymėjo Komisija, viena vertus, atitinkami periodiniai leidiniai yra kasdieniai ar laisvalaikio skaitiniai, nes jie nėra skirti pažeidžiamiausių asmenų kategorijai, o kita vertus, dėl tokių prenumeratos sutarčių sudarymo, darant prielaidą, kad jis buvo neapgalvotas (o tai nėra akivaizdu, turint omenyje galimybę nutraukti sutartį), klientai gali patirti tik finansinių nuostolių, kurie, be kita to, yra sąlygiškai nežymūs.

76. Primenu, kad minėtame sprendime Teisingumo Teismas nusprendė, jog neapgalvoto pirkimo rizika yra ypač didelė, kai išnešiojamosios prekybos tikslas yra sudaryti mokymo arba mokymo reikmenų pardavimo sutartį, nes potencialus pirkėjas dažnai priklauso asmenų, kurie nebaigė mokslų ir

78. Reikia taip pat pridurti, kad nors tiesa, jog, kaip nurodė Teisingumo Teismas minėto sprendimo 16 straipsnyje, paskutinėje Direktyvos Nr. 85/577 konstatuojamojoje

33 — Žr. minėtą sprendimą *Buet ir EBS* (13 punktas).

34 — Ten pat, 14 punktas.

dalyje nurodyta, kad valstybės narės gali laisvai palikti arba išlaikyti visišką ar dalinį draudimą sudaryti sutartis ne prekybai skirtose patalpose, kaip jau nužymėjau,³⁵ minėtos valstybės narės be kuriuo atveju turi laikytis Sutarties normų. Taigi iš to negalima daryti išvados, kad pastarosioms leidžiama numatyti tokį draudimą bet kokiam išnešiojamosios prekybos būdai ar prekių rūšiai.

79. Todėl, pritardamas Komisijai, manau, kad šioje pagrindinėje byloje galimybė nutraukti prenumeratos sutartis, kurią turėjo potencialūs klientai, buvo pakankama apsauga nuo rizikos pastariesiems neapgalvotai prisiimti įsipareigojimų. Todėl, mano nuomone, išankstinio administracinio leidimo verstis ginčijama kilnojamojo pobūdžio veikla reikalavimas viršija tai, kas būtina apsaugoti vartotojus nuo tokios rizikos.

80. Jei nebūtų galima visiškai pašalinti rizikos vartotojams tapti sukčiavimų ar piktnaudžiavimo pasitikėjimu aukomis, negalima būtų pateisinti tokios griežtos priemonės kaip reikalavimas gauti išankstinį administracinį leidimą bet kokiai kilnojamojo pobūdžio veiklai, apimančiai bet kokių periodinių leidinių prenumeratos sutarčių siūlymą ir sudarymą, nesilaikymo atveju numatant baudžiamąją atsakomybę.

81. Šiuo atveju sunku suprasti, kodėl tokiai kilnojamojo pobūdžio veiklai, apimančiai *periodinių leidinių* prenumeratos sutarčių sudarymą, taikomas išankstinio administracinio leidimo reikalavimas, net jei ši veikla yra reguliari nuolatiniams ir vietiniams klientams teikiama paslauga, o kilnojamojo pobūdžio veiklai, kurios tikslas *laikraščių* prenumeratos sutarčių sudarymas, nurodytu atveju (kai tai yra reguliari nuolatiniams ir vietiniams klientams teikiama paslauga) toks reikalavimas netaikomas. Mano nuomone, ši skirtinga tvarka parodo, kad nacionalinės teisės aktai dėl periodinių leidinių prenumeratos sutarčių sudarymo yra neproporcingi.

82. Iš to darau išvadą: kadangi ginčijami nacionalinės teisės aktai viršija tai, kas yra būtina apsaugoti vartotojus, jie turi būti laikomi kaip neatitinkančiais EB 49 straipsnio.

83. Pažymiu, jog labai tikėtina, kad prieitu-me prie tos pačios išvados tuo atveju, jei aptariamus nacionalinės teisės aktus vertintume atsižvelgdami į Sutarties normas dėl laisvo prekių judėjimo, o ne į Sutarties normas dėl laisvo paslaugų teikimo.

³⁵ — Žr. šios išvados 31 ir 32 punktus.

84. Primenu, kad pagal teismo praktiką minėtoje byloje *Keck ir Mithouard*³⁶ tam tikrus pardavimo būdus ribojančios ar draudžiančios nacionalinės teisės nuostatos, kurios, pirma, taikomos visiems nacionalinėje teritorijoje savo veiklą vykdančioms atitinkamiems subjektams, ir, antra, nacionalinių prekių prekybai, turi tą patį teisinį ir faktinį poveikį kaip ir prekių iš kitų valstybių narių prekybai, nėra tiesiogiai ar netiesiogiai, iš tikrųjų ar potencialiai ribojančios Bendrijos vidaus prekybą 1974 m. liepos 11 d. Sprendime *Dassonville* įtvirtintos teismo praktikos prasme³⁷.

85. Tokiu atveju darant prielaidą, kad nagrinėjami teisės aktai yra laikomi reguliuojančiais prekių pardavimo būdus, nes minėtuose teisės aktuose kalbama ne apie šių prekių sudėtį, o apie jų pardavimo būdus, galima būtų manyti, kad kitos sprendime *Keck ir Mithouard* įtvirtintoje teismo praktikoje reikalaujamos sąlygos neįvykdytos.

galimybės, kad jie labiau veiks iš kitų valstybių narių kilusių nei nacionalinių periodinių leidinių prekybą.

87. Kaip pažymėjo Komisija, prekybos agentų pasitelkimas yra veiksminga priemonė informuoti potencialius klientus, siekiant paraginti juos sudaryti prenumeratos sutartis, apie iš kitų valstybių narių kilusius periodinius leidinius, su kuriais jie teisiogiai rečiau susiduria nei su nacionaliniais periodiniais leidiniais. Tokių prekybos agentų, kokie yra tarpininkai, pasitelkimas sudarant prenumeratos sutartis taip pat yra labai gera priemonė parduodant tam tikrus periodinius leidinius iš užsienio, kuriuos sunkiau rasti valstybėje narėje, kurioje verčiamasi kilnojamojo pobūdžio veikla. Todėl sudarant prenumeratos sutartis (tarpininkaujant prekybos agentams) išvengiama to, kad šiais periodiniais leidiniais suinteresuotieji asmenys jų ypač ieškotų ne toje valstybėje narėje, kurioje nuolat gyvena.

86. Iš tikrųjų, jei šie nacionalinės teisės aktai aiškiai taikomi visiems, norintiems verstis pagrindinėje byloje ginčijama kilnojamojo pobūdžio veikla Belgijoje, negalima atmesti

88. Šiomis aplinkybėmis galima manyti, kad reikalavimo gauti išankstinę administracinę leidimą vertimuisi ginčijama kilnojamojo pobūdžio veikla taikymas labiau riboja iš kitų valstybių narių kilusių nei nacionalinių prekių patekimą į rinką.

36 — Žr. 16 punktą.

37 — 8/74, Rink. p. 837.

89. Darant prielaidą, kad svarstomi nacionalinės teisės aktai turėtų būti vertinami atsižvelgiant į Sutarties nuostatas dėl laisvo prekių judėjimo, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėtų nustatyti, ar minėti teisės aktai iš tikrųjų daro tokį poveikį.

90. Jei taip būtų, reikėtų padaryti išvadą, kad nagrinėjami nacionalinės teisės aktai riboja laisvą prekių judėjimą (taip pat taikant EB 28 straipsnyje numatytą draudimą), ir atsižvelgti į mano išvados 67–82 punktuose pateiktą vertinimą tam, kad būtų nustatytas

nagrinėjamų nacionalinės teisės aktų nesusuderinamumas su EB 49 straipsniu.

91. Todėl į prejudicinius klausimus reikia atsakyti, kad Bendrijos teisė draudžia pagrindinėje byloje nagrinėjamus nacionalinės teisės aktus, pagal kuriuos vertimuisi kilnojamojo pobūdžio veiklai, apimančiai periodinių leidinių prenumeratos sutarčių siūlymą ir sudarymą, reikia išankstinio administracinio leidimo, ir kurie taip pat draudžia verstis tokia veikla neturinčiam šio leidimo asmeniui, nesilaikymo atveju numatant baudžiamąją atsakomybę.

V — Išvada

92. Atsižvelgdamas į šiuos teiginius, siūlau į *Rechtbank van eerste aanleg te Brugge* (Belgija) Teisingumo Teismui pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip:

„Bendrijos teisė turi būti aiškinama taip, kad ji draudžia pagrindinėje byloje nagrinėjamus nacionalinės teisės aktus, pagal kuriuos vertimuisi kilnojamojo pobūdžio veiklai, apimančiai periodinių leidinių prenumeratos sutarčių siūlymą ir sudarymą, reikia išankstinio administracinio leidimo, ir kurie taip pat draudžia verstis tokia veikla neturinčiam šio leidimo asmeniui, nesilaikymo atveju numatant baudžiamąją atsakomybę.“